

روشنی تحقیق

در حقوق و علوم سیاسی

تألیف:

دکتر روح الله خلیلی نژاد

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه : خلیلی نژاد، روح الله

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۴۶۷-۴

شماره کتابشناسی ملی : ۳۹۶۵۰۸۵

عنوان و نام پدیدآور : روش تحقیق در حقوق و علوم سیاسی

مشخصات نشر : تهران: مجد، ۱۳۹۴.

یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی:

<http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

وضعیت فهرست نویسی : فیبای مختصر

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد تخلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

روش تحقیق در حقوق و علوم سیاسی

تألیف: دکتر روح الله خلیلی نژاد

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۴ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، خیابان وحید نظری، تقاطع ۱۲ فروردین پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۹۶۳۲۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۴۶۷-۴

ISBN: 978-600-193-467-4

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (میری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸
فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می شود.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
فصل اول: دانش و حقیقت.....	۱۳
گفتار اول: روش های رسیدن به دانش و حقیقت.....	۱۵
مبحث اول: تجربه.....	۱۵
مبحث دوم: استدلال.....	۱۵
مبحث سوم: آزمایش.....	۱۶
مبحث چهارم: پژوهش.....	۱۶
گفتار دوم: مطالعه سوابق تحقیق.....	۱۷
فصل دوم: روش تحقیق.....	۱۹
گفتار اول: تعریف و تبیین روش تحقیق.....	۲۱
مبحث اول: ویژگی های تحقیق علمی.....	۲۲
مبحث دوم: گسترش دادن.....	۲۳
مبحث سوم: قابلیت بررسی داشتن.....	۲۳
مبحث چهارم: منظم بودن.....	۲۴
مبحث پنجم: جرأت داشتن.....	۲۴
مبحث ششم: دقت داشتن.....	۲۵
مبحث هفتم: تخصص داشتن.....	۲۵
مبحث هشتم: اجتماعی بودن.....	۲۵
مبحث نهم: صبور بودن.....	۲۶
مبحث دهم: رعایت اصل بی طرفی.....	۲۶
مبحث یازدهم: قابلیت تعمیم داشتن.....	۲۷
گفتار دوم: ویژگی های کلی روش علمی تحقیق.....	۲۸
مبحث اول: منظم بودن.....	۲۸

۶ □ روش تحقیق در حقوق و علوم سیاسی

- مبحث دوم: روش مند بودن ۲۸
مبحث سوم: هدف دار بودن ۲۸
مبحث چهارم: نتیجه دار بودن ۲۹

فصل سوم: روش شناسی ۳۱

- گفتار اول: تعریف روش شناسی ۳۳
مبحث اول: انواع مکاتب روش شناسی ۳۳
مبحث سوم: انواع متغیرها ۳۸
مبحث چهارم: انواع متغیرها بر اساس کارکرد ۳۸
مبحث پنجم: انواع متغیر براساس ماهیت ۳۸
گفتار دوم: متغیرهایی تأثیر گذار در تحقیق ۴۰
مبحث اول: متغیر گسسته ۴۰
مبحث دوم: متغیر پیوسته ۴۰
مبحث سوم: متغیر مستقل ۴۰
مبحث چهارم: متغیر وابسته ۴۱
مبحث پنجم: متغیر ناخواسته ۴۱
مبحث ششم: متغیر میانجی ۴۲

فصل چهارم: نظریه ۴۳

- گفتار اول: نظریه ۴۵
مبحث اول: آزمون ۴۶
مبحث دوم: انواع نظریه ۴۶
گفتار دوم: فرضیه ۵۱
گفتار سوم: انواع فرضیه ۵۳
مبحث اول: فرضیه تحقیق ۵۳
مبحث دوم: فرضیه صفر ۵۳

فصل پنجم: تحقیق ۵۵

- گفتار اول: تعریف تحقیق ۵۷

فهرست مطالب □ ۷

مبحث اول: انواع تحقیق.....	۵۷
مبحث دوم: مهمترین روشهای تحقیق و ویژگی های آن.....	۵۹
گفتار دوم: پژوهش تداومی مقطعی.....	۶۳
مبحث اول: پژوهش موردی و زمینه ای.....	۶۳
مبحث دوم: پژوهش توصیفی.....	۶۴
مبحث سوم: پژوهش تطبیقی.....	۶۴
مبحث چهارم: پژوهش همبستگی.....	۶۵
مبحث پنجم: پژوهش ارزشیابی.....	۶۶

فصل ششم: طرح تحقیق..... ۶۷

گفتار اول: طرح تحقیق.....	۶۹
گفتار دوم: موارد طرح تحقیق.....	۷۰
مبحث اول: چکیده.....	۷۰
مبحث دوم: مقدمه.....	۷۱
مبحث سوم: روش علمی تحقیق.....	۷۳
مبحث چهارم: فرایند تحقیق.....	۷۵
مبحث پنجم: فرایند تحقیق شامل موارد زیر می باشد.....	۷۵
مبحث ششم: تعریف مساله.....	۷۷
مبحث هفتم: دستورالعملی برای نوشتن طرح مساله.....	۷۹

فصل هفتم: نمونه گیری..... ۸۱

گفتار اول: مشخص کردن جامعه مورد بررسی.....	۸۳
مبحث اول: نمونه و حجم نمونه.....	۸۳
مبحث دوم: انواع روشهای نمونه گیری.....	۸۳
گفتار دوم: ملاحظات عمومی درباره حجم نمونه.....	۸۴
گفتار سوم: نقش پژوهشگر در جمع آوری اطلاعات.....	۸۴

فصل هشتم: روشهای گردآوری اطلاعات..... ۸۷

گفتار اول: گردآوری اطلاعات در روش کتابخانه ای.....	۸۹
--	----

۸ □ روش تحقیق در حقوق و علوم سیاسی

- ۸۹..... مبحث اول: کلید واژه چیست؟
- ۹۱..... مبحث دوم: روش های گردآوری اطلاعات
- ۹۲..... گفتار دوم: روشهای گردآوری داده ها
- ۹۳..... مبحث اول: استفاده از اطلاعات و مدارک موجود
- ۹۳..... مبحث دوم: مشاهده
- ۹۴..... گفتار سوم: مصاحبه
- ۹۵..... مبحث اول: انواع مصاحبه
- ۹۵..... مبحث دوم: پرسش نامه
- ۹۸..... گفتار چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
- ۱۰۳..... گفتار پنجم: نتیجه گیری
- ۱۰۳..... گفتار ششم: پیشنهادات

- ۱۰۵..... فصل نهم: هدف از تحقیق
- ۱۰۷..... گفتار اول: اهداف کلی شامل
- ۱۰۷..... گفتار دوم: هدف تحقیق

- ۱۱۱..... فصل دهم: پیوست
- ۱۱۳..... شیوه نامه تدوین و نگارش کتاب

- ۱۳۳..... منابع

پیشگفتار

انسان از لحاظ غریزی و در پی داشتن چیزهایی که در اطراف خود می‌باشد و در پی آن ممکن است به مواردی برخورد کند که برایش مجهول باشند بنابراین برای کشف این مجهولات دست به تحقیق و پژوهش می‌زند و یکی از اصلی‌ترین مواردی که انسان را به سوی تحقیق می‌کشند پاسخ به سوالات مجهولی است که با آن برخورد می‌کند. تحقیق و پژوهش می‌تواند نقش موثری در پیشرفت جوامع در سطوح و عرصه‌های مختلف ایفا کند. برای رسیدن به این هدف باید تحقیق و پژوهش و بر طبق اصول و مبانی اصلی که باید در پژوهش رعایت شود صورت بگیرد تا باعث پیشرفت و گسترش دانش بشری گردد. تحقیق می‌تواند در شرکت و موسسات و تولیدات و همچنین در دانشگاهها مورد استفاده قرار بگیرد. بنابراین در دانشگاهها چند واحد به عنوان روش تحقیق ارائه می‌گردد ولی دانشجویان در این کلاسها معمولاً آموزشی جدی و پایه‌ای در این زمینه نمی‌بینند. در دانشگاه درس روش تحقیق در دوره کارشناسی و سمینار در دوره کارشناسی ارشد شاید به یک جلسه تا دو جلسه کلاس توجیهی داشته باشند که نمی‌تواند نیازهای دانشجویان را پاسخگو باشد دانشجویان و پژوهشگران باید طبق اصول و مبانی و مبادی اصلی پژوهش دست به تحقیق و پژوهش بزنند.

در این کتاب برای آشنایی با اصول و مبانی اصلی و اساسی تحقیق مطالبی به صورت واضح و روشن و کاربردی بیان شده امید است با مطالعه این کتاب پژوهشگران و دانشجویان که علاقه به پژوهش و تحقیق دارند ولی نسبت به اصول بنیادین و ضروری امر پژوهش آگاهی ندارند به هدف خود دست یابند.

۱۰ روش تحقیق در حقوق و علوم سیاسی

این کتاب با عنوان «فرایند روش تحقیق» مراحل مختلف تحقیق و پژوهش به صورت ساده و واضح بیان گردیده که امید است با مطالعه این کتاب دانشجویان به خواسته های خود دست یابند. با تاکید بر این امر مجموعه ی تدوینی پیش روی از کمی ها و نواقص به دور نیست.

www.ketab.ir

مقدمه

انسان با نگاهی واقع بینانه و کاوشگرانه و تعامل با محیط پیرامون به سوالات و مشکلاتی برخورد می‌کند. بنابراین اولین چیزی که باعث می‌شود فرد احساس تحقیق و پژوهش در امری نماید وجود مشکل و معضل و رفع اشکال می‌باشد. محقق در پی یافتن پاسخ سوال و حل مشکلات در عرصه های مختلف و نیز بیان راه حل‌های رفع این مشکلات با توجه به واقعیات علمی و عینی می‌باشد.

پژوهشگر در پی یافتن علت و علل مشکلات احساس ضرورت تحقیق و تفحص همه جانبه را در خور می‌یابد برای رفع این چنین مشکلاتی و ارائه راهکار و راهبردهای اساس و یا به بیان دیگری برای دستیابی به حقیقت و دانش نو نیاز به تحقیق در فرد ایجاد می‌شود. برای رسیدن به این منظور ابتدا محقق موضوع تحقیق را که همان مشکلی می‌باشد که محقق با آن برخورد کرده مشخص کرده بعد از مشخص شدن موضوع که تجربه های مختلف محققان باعث می‌شود آنان موضوع های مختلفی را انتخاب کنند. برای بررسی گسترده تر به طرح پرسش در زمینه موضوع پرداخته که این پرسش ها پدیده و رویدادهایی هستند که نیاز به تبیین دارند. محققین اکثراً در زمینه موضوع های مورد علاقه خود دست به تحقیق می‌زنند مسأله پژوهش در واقع محقق را راهنمایی می‌کند که به دنبال چه اطلاعاتی باشد. بنابراین پس از مشخص شدن مسأله ی تحقیق، محقق به جمع آوری اطلاعاتی که به بهترین شکل در پاسخگویی به پرسش تحقیق به او کمک کند. به حدس و گمان هایی راجع به مسأله و پاسخگویی به تحقیق می‌پردازند و برای اطمینان از این حدس و

۱۲ □ روش تحقیق در حقوق و علوم سیاسی

گمانها به تفسیر و تحلیل یافته ها پرداخته و نتیجه گیری موقتی درباره کسب آگاهی های جدید و حقیقی با روش علمی و تلاشی است برای کشف حقایق و اثبات نظریه خاص یا پرده برداری از یک مجهول دستیابی به حقایق و واقعیت ها که بررسی و تجزیه و تحلیل دقیق و منظم و بدون تعصب از چگونگی یک حادثه را دارد.

حقایق در تحقیق به دو مفهوم تحت مطالعه قرار می گیرند:

۱. حقایق مطلق

۲. حقایق نسبی

حقایق مطلق: یعنی حقایقی که مطلق و انکارناپذیر است و با تحقیق و بررسی در آن نمی توانیم تغییری ایجاد کنیم.

حقایق نسبی: حقایق از طریق تحقیق علمی و به صورت کم کم واضح می شود و همواره در حال تغییر و گسترش می باشد در تحقیق به دنبال این حقایق نسبی می باشیم که حقیقت ها را کشف کنیم.

اکنون در راستای تحلیل بهتر موضوع در خلال مباحث آن به تفصیل پیرامون فرایند روش تحقیق مطالبی بیان خواهد شد. تحقیق در تاریخ در هر سطحی بوده دارای اهداف معین بوده و بدون هدف تحقیق نا ممکن است.